

ARCHIKONFRATERNIA LITERACKA

**ZESZYTY STUDIUM
NAUKI SPOŁECZNEJ KOŚCIOŁA**

POWSTANIE WARSZAWSKIE

ZESZYT SPECJALNY

**Kuria Metropolitalna Warszawska
Wydział Duszpasterstwa
Październik 1984**

L W

Wprowadzenie

W dniach 10 i 11 października 1984 r. w Kościele Św. Krzyża przy Krakowskim Przedmieściu w Warszawie odbyła się sesja naukowa: Powstanie Warszawskie, zorganizowana przez Archikonfraternię Literacką pod patronatem Jego Eminencji Ks. Kardynała Józefa Glempa Prymasa Polski.

Przed sesją Jego Ekscelencja Ks. Biskup Tadeusz Zawistowski odprawił uroczystą, koncelebrowaną Mszę Świętą. Po Mszy Św. prof. dr M. Nieduszyński wygłosił słowo wstępne, a doc. dr T. Strzembosz referat "Refleksje o Powstaniu Warszawskim".

W drugim dniu Ks. Prałat Wacław Karłowicz odprawił Mszę Świętą, a referaty wygłosili prof. dr M. M. Drozdowski "Wizja III Rzeczypospolitej powstańczej Warszawy" oraz Ks. dr Jan Wysocki "Życie religijne powstańczej Warszawy".

Słowo wstępne

Sesja naukowa o Powstaniu Warszawskim została zorganizowana w tym celu, aby uczcić pamięć powstańców, którzy 40 lat temu oddali swe życie w walce o niepodległość i suwerenność Polski. Pozostaną oni na zawsze w pamięci Narodu jako ci, którzy ukochali ponad wszystko Ojczyznę i za Jej wolność złożyli największą ofiarę, bo z życia własnego.

Celem sesji jest także przekazanie społeczeństwu rzetelnej prawdy o tym brzemennym w skutki zdarzeniu historycznym, które w dużym stopniu zaważyło na losie Polaków, a także wywarło swój wpływ na stosunki polityczne między Polską i innymi państwami europejskimi. Powstanie ujawniło prawdziwe zamiary najeźdźców. Nie możemy uznać za prawdę wyjaśnień czynników oficjalnych i historyków związanych z oficjalną ideologią, dotyczących genezy Powstania Warszawskiego. Historycy ci zastosowali jednostronną i nie obiektywną interpretację faktów i zdarzeń. W przeciwieństwie do tego autonomiczna nauka i uczciwi historycy posługują się obiektywną metodą badawczą, którą zastosował już w starożytności Tacyt, historyk rzymski. Sformułował on tę metodę w krótkim zdaniu: sine ira et studio, co oznacza bez gniewu i namiętności, a więc bezstronnie.

Właśnie zamiarem naszym jest obiektywne, uczciwe i bezstronne przedstawienie faktów związanych z tym wydarzeniem historycznym, wyjaśnienie jego genezy, przebiegu i skutków, a zwłaszcza - jeśli się to uda - polityki, zamiarów, manewrów dyplomatycznych i działań militarnych trzech głównych uczestników dramatu: Polaków, Niemców i Rosjan.

Jasnym i wyraźnym celem Polaków było czynne włączenie się do walki przeciwko hitlerowcom i w ten sposób wniesienie wkładu do zmagania aliantów z potężnym przeciwnikiem. Równocześnie powstańcy pragnęli walczyć z bronią w rękę i z całą determinacją walczyli o najszczytniejsze ideały narodowe, o pełną wolność, niepodległość i suwerenność Ojczyzny uciskanej i niszczonej przez odwiecznych wrogów.

Niemcy hitlerowskie zamierzały nie tylko wymazać z mapy Europy niepodległe państwo polskie, ale także zniszczyć biologicznie i wytępić naród polski. Dowodem tego były koncentracyjne obozy zagłady, w których zginęło kilka milionów Polaków, wysiedlania ludności polskiej z terenów bezpośrednio włączonych do Rzeszy, niszczenie zabytków kultury polskiej i pamiątek narodowych, wyzysk ekonomiczny gnębięcego społeczeństwa, stosowanie środków, zmierzających do zahamowania nauki, oświaty i kultury i wreszcie barbarzyńskie metody walki w Powstaniu Warszawskim oraz eksterminacja bezbronnej ludności Warszawy.

Rosjanie pozornie tylko byli sprzymierzeńcami naszych sprzymierzeńców, a w rzeczywistości chodziło im nie o wyzwolenie lecz ujarzmienie Polski. Stąd różne manewry dyplomatyczne w sprawie polskiej wobec zachodnich aliantów i różne posunięcia wojskowe, które nie przynosiły nam korzyści, a przeciwnie zawsze szkodziły sprawie polskiej. Zastosowali oni starą, wypróbowaną politykę wobec Polski. Jeżeli nie uda się zupełne zlikwidowanie niezależnego państwa polskiego, to przynajmniej należy stworzyć odpowiednie warunki podporządkowania Polski Rosji, aby posłusznie służyła interesom rosyjskim. W Polsce były orientacje polityczne, które usiływały porozumieć się z Rosją. Na przestrzeni 200 lat próby ugody z Rosją podejmowali Poniatowski, Czartoryski, Wielopolski, Dmowski, Sikorski i Mikołajczyk. Żadna z tych prób nie dała, bo nie mogła dać rezultatu. Bowiem ugoda z Polską nie leżała w sferze interesów rosyjskich. Tak samo było w czasie Powstania Warszawskiego. Rosjanie nie chcieli pomóc sprzymierzonej Polsce, bo to nie leżało w ich interesie. Oni chcieli mieć Polskę zależną i uległą, a nie Polskę niepodległą i silną.

O autonomii nauki mówił Ojciec Św. Jan Paweł II w przemówieniu do członków Europejskiego Towarzystwa Fizycznego w dniu 30 marca 1979r. Oto Jego słowa: "Badacze, trzeba uwypuklić tę cechę waszej działalności i udzielić poparcia słusznej wolności przedmiotu i metod badań naukowych zgodnie z prawowitą autonomią kultury ludzkiej, zwłaszcza zaś nauki, o której przypomina Sobór Watykański II /KDK 59/". I dalej: "Nauka jest sama w sobie dobra, bowiem jest poznaniem świata, który jest dobry, świata stworzonego przez Boga. Poznanie świata przez ludzi jest formą udziału w wiedzy Stwórcy. Stanowi więc pierwszy stopień podobieństwa człowieka do Boga, akt szacunku dłoń, bowiem wszystko co odkrywamy stanowi hołd dla pierwotnej prawdy."

Kierujmy się prawdą także w badaniach historycznych, które przedstawiają losy ludzi i narodów.

Prymas Stefan Wyszyński wskazał na najgłębszy sens Powstania, wypowiadając następujące słowa w dniu 4 października 1961r. podczas poświęcenia ołtarza Kościoła Św. Marcina w Warszawie: "Straszne to były dni, ale jakże wspaniałe! Okrzyły Stolicę Narodu, który chciał być wolny, nową chwałą, albowiem Naród - przez synów swoich walczących w Warszawie - zaświadczył, że pragnie wolności i ma do niej całkowite prawo." I następnie mówił: "Warszawa - Miasto Nieujarzmione! chociażby miało ufać przeciwko nadziei - Niezwyciężone! Bo nawet wtedy, gdy padną wszyscy, pozostanie jeszcze Sprawa i prawo do wolności."

I chociażby pozostały góry ciał, przykryte gruzami, to jeszcze ofiary te są małe w porównaniu do wielkiego prawa, jakie ma człowiek, naród i ludzkość - prawa do wolności."